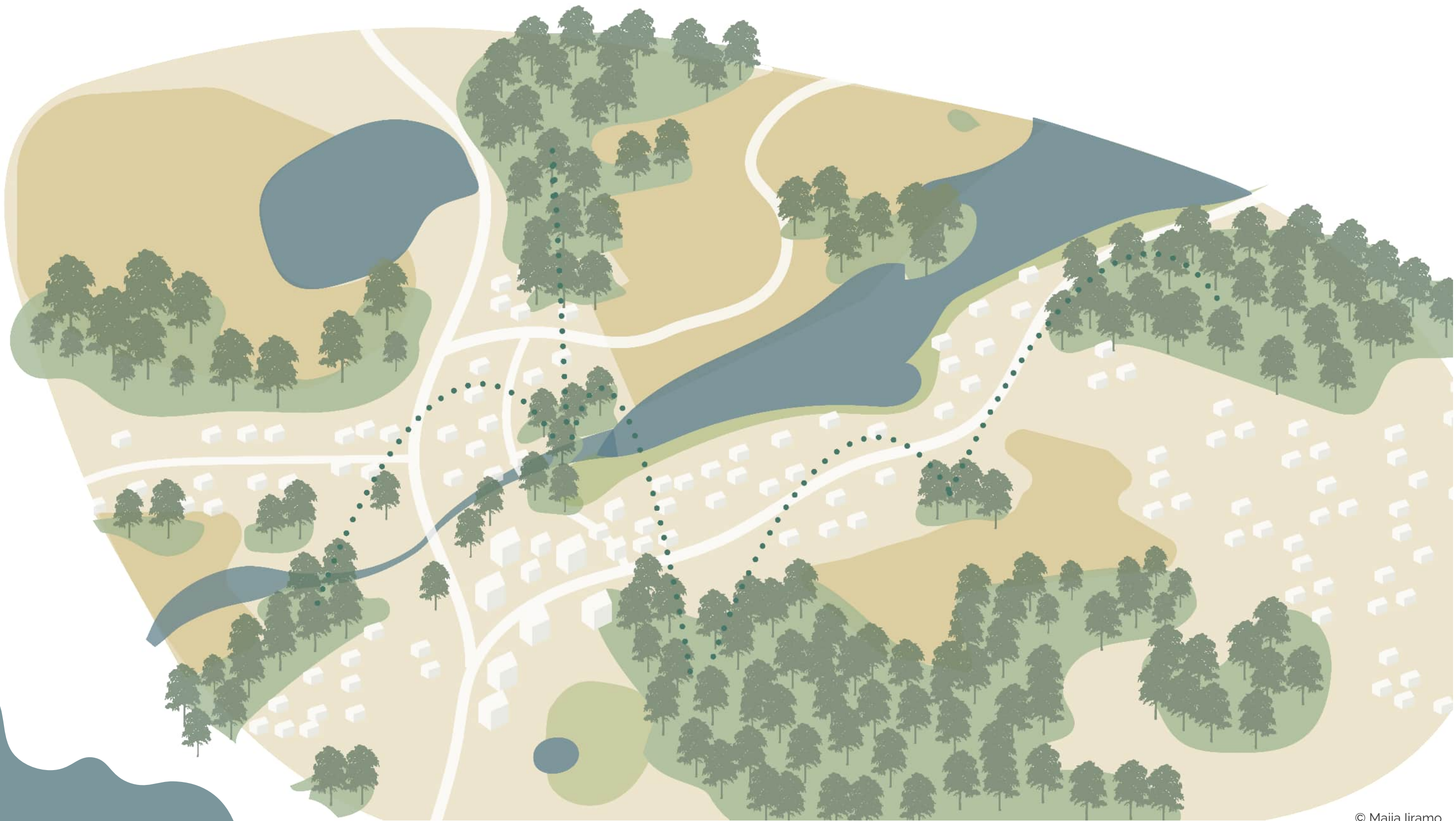

VISSI

suunnitteluoohjekorttisarja

Liite 1

19.8.2026

Sisällysluettelo

Korttisarja A: Viherpinta-alaan liittyvät suunnitteluohjeet 3

Korttisarja B: Latvuspeittävyteen liittyvät suunnitteluohjeet 8

Ekologiset verkostot 12

Korttisarja C: Metsäiseen ja puustoiseen ekologiseen verkostoon liittyvät suunnitteluohjeet 13

Korttisarja D: Kostean verkoston yleiset suunnitteluohjeet 17

Korttisarja E: Avoimen verkoston yleiset suunnitteluohjeet 23

Korttisarja F: Virkistys ja viherverkoston yleiset suunnitteluohjeet 26

Korttisarja G: Ohjeita ja vinkkejä pihojen suunnitteluun ja ylläpitoon 31

Korttisarja H: Aluekohtaiset suunnittelutavoitteet 36

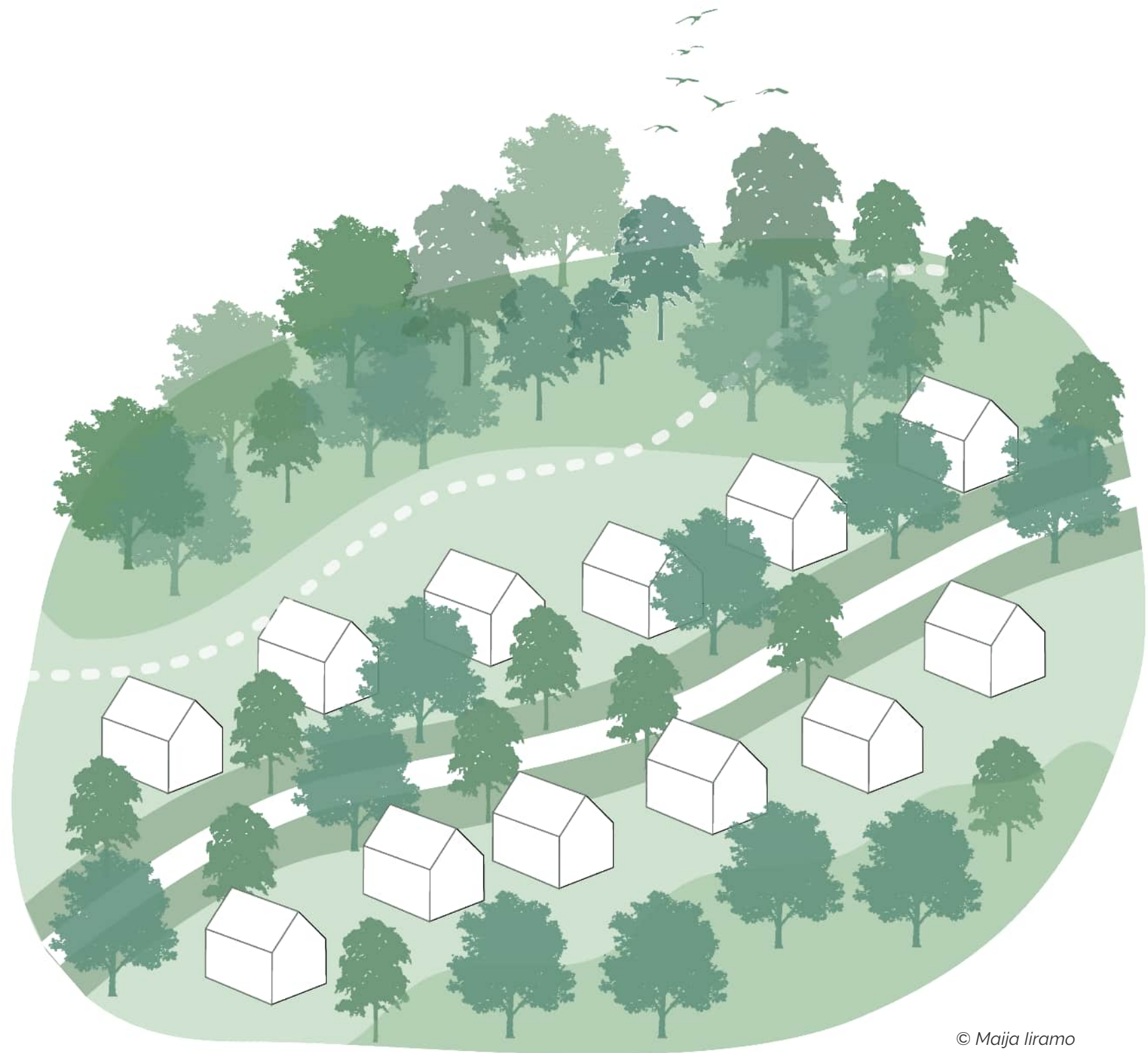
Viherpinta-ala

Ohjekorttisarja A

Kasvulliset alueet muodostavat viherrakenteen, jonka mittakaava ulottuu pihoista ja katupuista laajoihin luontoalueisiin.

Kasvipeitteisten ja pinnoitettujen alueiden välinen suhde on keskeinen tekijä kaupunkiympäristön toimivuudessa. Runsas pinnoitetun maan (kuten katujen, pysäköintialueiden ja muiden kovien pintojen) osuus altistaa muun muassa hulevesitulville, kun taas kasvillisuusalueet edistävät veden luonnollista kiertoa ja viivytystä. Viherrakenne parantaa ilmanlaatua, viilentää kaupunkiympäristöä ja edistää monimuotoisuutta. Ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta on tärkeää, että viherrakennetta löytyy jokaiselta rakennetun ympäristön osa-alueelta ja että se on helposti asukkaiden saavutettavissa.

Hyvin suunnitellulla viherrakenteella voidaan luoda viihtyisiä, toimivia ja ekologisesti kestäviä ympäristöjä.

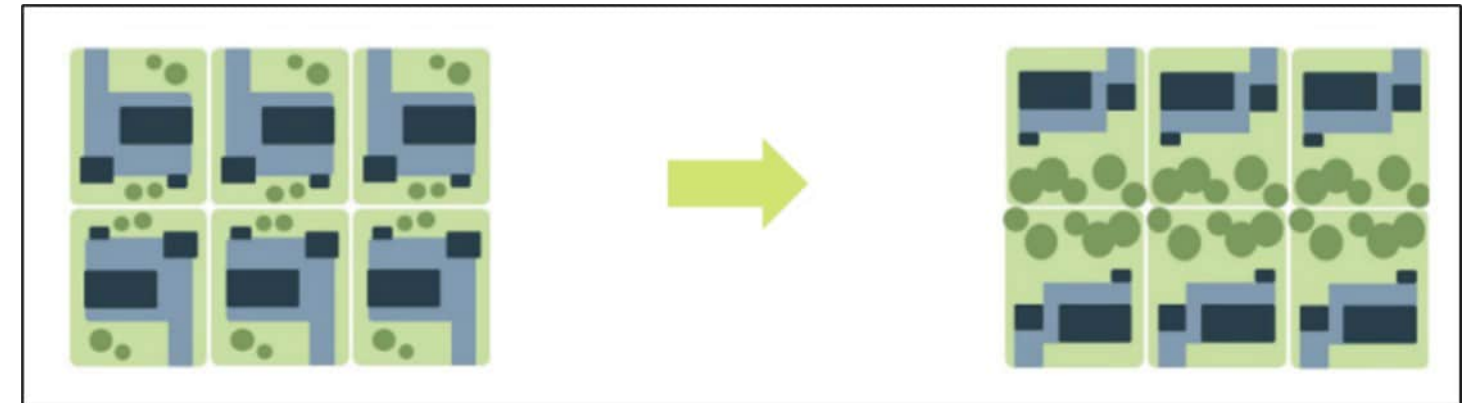

© Maija Iiramo

Viherpinta-alan lisää

Viherpinta-alan lisääminen

- **Hyödynnä viheralueita luontopohjaiseen hulevesien hallintaan.** Esimerkiksi: hulevesien ohjaaminen istutusalueille, hulevesipainanteet katutilassa, kosteikot ja sadepuutarhat.
- **Hyödynnä Planectin luontovaikutusten arviointi -moduulia** (kehitteillä) vettä läpäisemättömien pintojen ja kasvipeitteisten alueiden määrän arviointiin ja eri kaavavaihtoehtojen vertailuun.
- **Rajaa rakennusalat ja rakennusoikeus** siten, että tontille jää riittävästi vihreää tilaa. Sijoittamalla rakennusala tontin toiseen reunaan voidaan mahdollistaa toisen reunan käyttö vihreänä alueena. Vihreiden reunojen sijoittaminen vastakkain mahdollistaa ekologisten käytävien syntymisen korttelitasolla. Tällaisessa esimerkissä tontin aitaaminen muulla kuin kasvillisuudella katkaisee suunnitellun yhteyden. Pihan toiminnot voivat levitä tontin istutettavalle osalle, mikä heikentää viheryhteyden toimivuutta. Varsinainen viheryhteys kannattaakin sijoittaa tontin istutettavan osan sijaan yleisille alueille, kuten kadun varsille tai puistokaistaleille. Tämä mahdollistaa viheryhteyksien toteuttamisen sekä pitkäjänteisen hoidon ja kehittämisen kunnan toimesta.
- **Sisällytä rakentamistapaohjeisiin**
 - Määräyksiä tai ohjeita viherkattojen ja viherseinien toteuttamisesta etenkin tiiviisti rakennetussa ympäristössä.
 - Suositus luonnonmukaisista hulevesiratkaisuista, kuten biosuodatusalueista, sadepuutarhoista, imeytysalueista ja painanteista.
 - Yleisten alueiden, kuten puistojen, lähivirkistysalueiden ja katuvihreän suunnittelua ohjaavat suositukset ja ohjeet.
 - Suosituksia käytettävistä puu- ja kasvilajeista. Suosi erityisesti kotoperäisistä, monilajista ja kerroksellista kasvillisuutta. Lajistoideita löytyy esim. Helsingin kaupungin kaupunkikasvioppaasta. Suositus niityistä sekä katualueilla että kotipihoilla perinteisen nurmikon sijaan

Rakennusalojen ja istutettavien osien sijoittelulla voidaan luoda vehreitä käytäviä.

Lähde: Hämeen ammattikorkeakoulu. (2025, huhtikuu 17). Ilmastokestävät pientaloalueet (ILPI): Tietopaketti ilmastokestävän pientalotontin kehittämisen ja suunnittelun tueksi (T. Tommila, toim.). Hämeen ammattikorkeakoulu. <https://www.hamk.fi/wp-content/uploads/2025/04/Tietopaketti-Ilmastokestava-pientalotontti.pdf>

Viherpinta-alan lisääminen

</

Viherpinta-alan lisääminen erilaisissa ympäristöissä

- Pientaloalueet:** Pientaloalueilla on usein omat pihat, joten viherpeitteisyyden säilyttäminen on mahdollista ja tärkeää hulevesien hallinnan ja asukkaiden hyvinvoinnin kannalta.
- Kerrostalokorttelit:** Tiiviissä kaupunkirakenteessa viherpinta-alaa on vähemmän, mutta viherkatot ja -seinät, pihapuut ja pensasaidat sekä sisäpihojen istutukset, yhteiset puutarhat ja viljelyalueet ovat toteuttamiskelpoisia. Vihreä viilentää ja parantaa ilmanlaatua ja asumisviihtyvyyttä. Yhteiset piha-alueet ja viljelyalueet lisäävät yhteisöllisyyttä.
- Teollisuusalueet:** Teollisuusalueiden tehokas maankäyttö vähentää teollisuustoimintojen maa-alan tarvetta ja mahdollistaa viheralueiden säilyttämisen muualla. Teollisuusalueilla viherpinta-alaa on usein vähän, mutta hulevesien hallinta ja lämpösaarekeilmiön torjunta edellyttävät jonkin verran vihertehokkuutta. Lisäksi vihreä vähentää melua ja pölyä ja parantaa alueen maisemallista laatua. Jätä tonttien reuna-alueet istutettaviksi, lisää viherkaistoja pysäköintialueille, hyödynnä hulevesialtaita ja viherkattoja. Viherrakentamisen kustannukset voivat olla yrittäjille haaste, joten sen edistämiseksi on tärkeää kehittää kannustimia. Laajempien viheralueiden puute korostaa tonttien vehreiden osien merkitystä.
- Julkiset alueet** (koulut, päiväkodit, palvelukeskukset): viherpinta-ala tukee monikäyttöisyyttä, lisää houkuttelevuutta ja vahvistaa käyttäjien hyvinvointia. Samalla se tarjoaa luontokokemuksia, tukee kestävä kehityksen oppimista ja lisää lasten, nuorten ja aikuisten ymmärrystä luonnon monimuotoisuudesta sekä ihmisen ja ympäristön välisestä vuorovaikutuksesta.
- Yleiset alueet** (kadut, viheralueet): Yleisillä alueilla on merkittävä rooli viherverkoston jatkuvuuden, hulevesien hallinnan ja kaupunkiympäristön viihtyisyyden kannalta. Kadunvarsilla ja kiertoliittymien keskialueilla viheralueita voidaan toteuttaa istutusalueina tai niittyinä jotka tukevat maisemallisia arvoja ja luonnon monimuotoisuutta. Tienvarsilla ja pysäköintialueilla voidaan hyödyntää hulevesipainanteita, sadepuutarhoja sekä mahdollisuuksien mukaan vettä läpäiseviä materiaale

Metsäinen ja puustoinen

Metsäisen verkoston yleiset suunnittelu

Metsäisen ja puustois

Metsäisen ja puustoisien verkoston ongelmakohtien kehittämiskeinot 2

- **Pullonkaulakohta eli metsäinen yhteys on alle 250-500 m leveä (haja-asutusalueella)**

- Kaavoituksessa otetaan huomioon käytävä ja sen kriittinen kohta, jolloin rakentaminen ja muut maankäytön paineet suunnataan muualle.
- Pullonkaulakohta ei saisi olla leveyttään pidempi -> jos on kapea kohta, pyri tekemään siitä lyhyt.
- Pyri leventämään yhteyttä lisäämällä metsäalaa kapeikon ympäriltä.
- Jos leveä käytävä ei ole mahdollinen, voidaan luoda "askelkiviä" eli pieniä metsäkuvioita tai suojavyöhykkeitä kapeikon molemmin puolin, jotka helpottavat lajien siirtymistä.
- Rajoitetaan hakkuita, rakentamista ja muita häiriöitä käytävän kapeimmassa kohdassa.
- Varmistetaan, että kapeikon metsässä on lajistoltaan ja rakenteeltaan monipuolista metsää (erikäisrakenteisuutta, lahoppuuta, sekapuustoa). Tämä vähentää riskiä, että koko käytävä heikentyy yhden häiriötekijän vuoksi.
- Käytetään jatkuvapeitteistä metsänkasvatusta kapeikoissa, jotta alue ei muutu avoimeksi hakkuuaukoksi.

- **Pullonkaulakohta eli puustoinen yhteys on alle 50 m leveä (taajamassa)**

- Jos yhteys on jo hyvin kapea, tulee uutta rakentamista ja muita häiriöitä suunnitella siten, että yhteyden toimivuus ja leveys turvataan.
- Kapeakin viherkaista voi olla ekologisesti merkittävä. Kapea yhteys on parempi kuin ei mitään.
- Kapeita metsäkaistaleita voidaan kehittää jakamalla alue eri tavalla hoidettaviin reuna- ja keskiosiin. Reunassa suositaan valoisassa viihtyvien puu- ja pensaslajien kerroksellisuutta, kun taas keskiosassa tuetaan suurten metsäpuiden pitkää elinkaarta.
- Mikäli kaavassa ei ole mahdollista osoittaa minimileveyden täyttävää puustoista yhteyttä, voidaan viheryhteyttä vahvistaa muilla ratkaisulla, kuten:
 - Katupuut, puurivi, puuryhmät askelkivinä
 - Tonttien

Kostean verkoston tarkemmat suunnitteluohjeet

• Tulvauomien ja uusien avouomien suunnittelu

- Tulvienhallinnassa pääpaino on luonnonmukaisissa alueissa eli kosteikkojen, tulvaniittyjen ja luontaisten rantojen mahdollisuuksissa ottaa ajoittaiset tulvavedet vastaan.
- Tulvauomille suositellaan kaksitasouomaa, jossa alivesiuoman lisäksi rakennetaan tulvatasanteet tulvaniityiksi.
- Uusien avouomien suunnittelussa suositaan luonnonmukaista, mutkittelevaa linjausta ja loivia rantaluiskia (enintään 1:3), mikä tukee kasvillisuuden kehittymistä ja monimuotoisuutta.
- Kanavamaisia, tukiseiniä vaativia uomia vältetään.
- Putkitettuja hulevesiverkoston osia muutetaan avoimiksi uomiksi.

• Rantojen rakentamisesta

- Rantaviivan muokkaamista vältetään, mutta jos se ei ole mahdollista, suunnittelussa suositaan luonnollisen kaltaisia, loivia rantoja ja vedenalaisia pinnanmuotoja, mikä parantaa eroosiosuojaa, luontaisen kasvillisuuden ja habitaattien kehittymistä sekä virkistyskäytön turvallisuutta
- Rakentamisessa vältetään kasvittomia tukimuureja ja jyrkkiä kiviluiskia, ja niiden sijaan käytetään erikokoisia luonnonkiviä sekä luontaista kasvillisuutta ja siemeneroosiomattoja.
- Virkistysreitit suunnitellaan siten, ettei rantaviivan muokkaus tai tukeminen pengertämällä ole tarpeen.
- Vältä ranta-alueen turhaa maanmuokkausta. Matalat ja loivat rannat tarjoavat monipuolisia elinympäristöjä eri lajeille kuten sammakoille ja vesilinnuille.
- Säästä rannan puut, pensaat ja ruovikot ja istuta rantojen tuntumaan tiivistä kasvillisuutta, joka sitoo ravinteita ja hidastaa eroosiota. Käytä kerroksellista kasvillisuutta kuten pensaita, korkeita heiniä ja matalia ruohovartisia kasveja. Suosi pajuja ja rantakukkia, jotka kestävät vaihtelevia vedenkorkeuksia ja sitovat tehokkaasti maata. Puut ja pensaat varjostavat vesistöä, viilentävät veden lämpötilaa ja tarjoavat suojaa sekä elinympäristöjä.
- Rakentamista ei viedä rantaan asti. Ranta-alueen läheisyydessä tarkastetaan vesiluvan ja po

Avoimen verkoston yleiset suunnitteluohjeet

- Priorisoi ydin- ja käytäväalueiden ja monimuotoisten **reunavyöhykkeiden säilyttäminen**. Turvaa ne kaavamerkinnoilla ja -määräyksillä.
- Avoimena hoidettava alue voidaan merkitä kaavaan erikseen aluerajauksena tai kirjata kaavamääräykseen. Alueen laatua ja hoitotapaa voidaan täsmentää esimerkiksi rakentamistapaohjeissa tai puistosuunnitelmassa.
- Avoimen biotooppien verkosto ei välttämättä muodostu yhtenäisestä käytävästä, vaan se voi koostua laikkujen ja askelkivien ketjusta, joiden kautta lajit voivat liikkua. **Askelkivien tulisi sijaita enintään 200 m päässä toisistaan. Yksittäisten kohteiden koko tulisi olla vähintään 0,5–1 ha.** Laatu ja oikeanlainen hoito on usein tärkeämpää kuin koko.
- **Taajama-alueilla pystytään tukemaan rikasta avoimien ympäristöjen lajistoa oikeanlaisella hoidolla ja kasvivalinnoilla.** Kunnossapidolla ja hoidolla on ratkaiseva merkitys!
 - Keskeinen periaate on maaperän ravinteisuuden vähentäminen, mikä edistää kasvilajiston monimuotoisuutta.
 - Hoitamalla alueita avoimina niiton tai laidunnuksen avulla. Oikea-aikainen niitto, nurmikoiden muuttaminen niityiksi sekä niittylaikkujen perustaminen ovat edullisia ja tehokkaita keinoja avoimen ympäristön lajiston rikastamiseksi.
 - **Niitossa on tärkeää poistaa niittojäte, ja laidunnus tulee järjestää siten, ettei alue rehevöidy.** Mikäli niittojäte jätetään paikoilleen tai laiduneläimille annetaan lisärehua, maaperän ravinteisuus lisääntyy, mikä johtaa kasvilajiston yksipuolistumiseen. Niittojätteen murskaaminen suosii tuulipölytteisiä heiniä.
 - Niittoajankohta tai -kohdat valitaan tapauskohtaisesti. Kasvukauden lopulla tehty niitto varmistaa kasvien siementämisen, kuitenkin vieraslajien leviämisen ehkäisemiseksi esiintymisalue on usein niitettävä useaan kertaan kesän aikana.
 - Teiden ja katujen reunoja voidaan niittää harvemmin, kunhan liikenneturvallisuus ja näkemät turvataan.
 - Kävely- ja pyöräteiden varsilla riittää usein vain reunakaistan niitto kasvukauden aikana ja laajempien alueiden niitto vasta kauden päätteeksi.
 - **Laadukkaiden kasvikattojen lisääminen** hyödyttää av

Avoimen verk

Virkist

Ohjeita

<

